

Objavljeni novi rezultati istraživanja EU Kids Online Hrvatska

Izlaganje djece seksualnom sadržaju i noviji oblici rizičnog ponašanja u virtualnom svijetu

Zagreb, 19. 2. 2018. - U studenom 2017. predstavili smo prve rezultate nacionalnog komparativnog istraživanja o medijskim navikama djece i praksama i stavovima njihovih roditelja, te iskustvima i sigurnosti djece na internetu. Ovim se istraživanjem Hrvatska uključila u svjetski standard praćenja sigurnosti djece na internetu, temeljem sudjelovanja u EU Kids Online konzorciju kojeg čine 33 zemlje (www.eukidsonline.net). Opći cilj istraživanja bio je steći bolji uvid u navike djece pri korištenju interneta i suvremenih tehnologija, ispitati učestalost i oblike izloženosti djece uznemirujućim sadržajima i nasilju te ispitati zaštitne faktore i ulogu okoline u zaštiti i edukaciji djece i mladih od opasnosti na internetu. Rezultate istraživanja i upoznavanje s navikama i iskustvima djece na ovom području smatramo ključnima za donošenje nacionalnih smjernica za sigurno korištenje interneta, izradu edukativnih materijala za djecu i roditelje, te za izradu nacionalnih i lokalnih obrazovnih politika.

U istraživanju koje je provedeno u kućanstvima sudjelovalo je 1.017 djece u dobi od 9 do 17 godina, te onaj roditelj koji ima više uvida u prakse djeteta na internetu.

Izloženost djece seksualnim sadržajima i porukama

- Svako sedmo dijete od 9 do 17 godina u posljednjih se godinu dana susrelo s *online* prijateljem, odnosno osobom koju su upoznali preko interneta. Većina djece se susrela s osobom svojih godina, dok se svako deseto dijete susrelo s osobom starijom od sebe. Gotovo polovina djece otišla je na sastanak uživo s 1 do 2 *online* prijatelja, dok je 1/10 njih imala susrete s više od 10 *online* prijatelja.
- U proteklih godinu dana nešto više od četvrtine djece bilo je izloženo seksualnom sadržaju. Gotovo polovina djece bila je povremeno izložena seksualnim sadržajima putem televizije, filma, časopisu ili knjige. Na internetu trećina učestalih izlaganja seksualnim fotografijama dogodila se putem mobitela, računala, tableta ili drugog *online* uređaja, zatim putem *pop-ups* prozora na internetu te gotovo četvrtina izlaganja na platformama za dijeljenje fotografija.
- Djeca koja su bila izložena seksualnim fotografijama češće imaju pristup internetu kada to žele ili trebaju, te provode više vremena na internetu tijekom radnog tjedna i vikenda.
- Dječaci su gotovo dva puta češće vidjeli seksualne fotografije od djevojčica. Dječaci i starija djeca češće govore o izlaganjima seksualnim fotografijama na pornografskim

stranicama. Tako je 12% mladih od 15 do 17 godina i 3% djece od 12 do 14 godina barem jednom tjedno vidjelo fotografije na pornografskim stranicama.

- Preko 2/3 djece u dobi od 9 do 17 godina na internetu je u proteklih godinu dana vidjelo seksualne fotografije ili film gole osobe, a da im nije bila namjera vidjeti ih, dok je gotovo petina njih vidjela takav sadržaj s namjerom.
- 8% djece u dobi od 9 do 11 godina imalo je namjeru vidjeti fotografije golih ljudi i privatnih dijelova tijela.
- Više od trećine djece u dobi od 9 do 17 godina je u proteklih godinu dana vidjelo fotografije ili video koji pokazuje seksualne radnje ili ljude u spolnom odnosu, a da im to nije bila namjera, dok je gotovo petina njih vidjela isti sadržaj s namjerom.
- Četvrtina djece u dobi od 9 do 17 godina je u proteklih godinu dana vidjela fotografije ili video koji prikazuje seksualne radnje na nasilan način, a da im nije bila namjera vidjeti takav sadržaj.
- S porastom dobi raste i iskustvo izloženosti seksualnom sadržaju na internetu.
- Djeca koja su vidjela seksualne fotografije gotovo dva puta češće ignoriraju savjete roditelja.
- Djeca koja su bila izložena seksualnim fotografijama golih ljudi, a da im to nije bila namjera, češće su zatvarala stranicu ili aplikaciju i češće su kliknuli gumb za prijavljivanje zlostavljanja na internetu, nego djeca koja su imala namjeru vidjeti takav sadržaj. Polovina djece nakon neželjenih izlaganja seksualnim fotografijama osjećala se pomalo krivima.
- Trećina djece koja su bila izložena seksualnim fotografijama na nasilan način na internetu a da im je to bila namjera osjećali su se pomalo krivima, te niti jedno dijete nije pokušalo potražiti pomoć odrasle osobe niti je pokušalo prijaviti problem putem interneta.
- Svako 12 dijete u dobi od 9 do 17 godina je u proteklih godinu dana primilo poruku sa seksualnim sadržajem (poruka može uključivati riječi, slike ili video). Poruke češće primaju starija djeca. Tri četvrtine djece koja su primila seksualne poruke dobila ih je putem društvenih mreža, gotovo polovina kao poruku poslanu na mobitel, a trećina putem *pop-ups* prozora i medijskih platformi (YouTube, Instagram, Flickr...).

Dobiveni podaci pokazuju da je prisutnost seksualnih sadržaja na internetu zaista velika, a ovakvi su sadržaji, čini se, lako dostupni djeci i mladima. Također rezultati ukazuju na potrebu edukacije i podučavanja o mogućim rizicima i mehanizmima koji povećavaju sigurnost djece na internetu, a s ovakvom je edukacijom važno započeti u što mlađoj dobi. Osnovni smisao i cilj osnaživanja djece kada govorimo o zaštiti djece na internetu jest podržati djecu i mlade da što ranije nauče kontrolirati sadržaje s kojima se susreću na internetu, te da se znaju snaći u njima potencijalno neugodnim i uznemirujućim situacijama. Učeći ih o opasnostima i mogućim načinima zaštite, važno je priznati njihove interese i neovisnost te je poželjno koristiti različite poruke za različite uzraste.

Što još djeca doživljavaju na internetu?

- Više od četvrtine djece u dobi od 9 do 17 godina je u proteklih godinu dana vidjela internetske stranice ili rasprave koje uključuju poruke i govor mržnje usmjeren prema određenim grupama ljudi.
- Gotovo četvrtina djece u dobi od 9 do 17 godina je u proteklih godinu dana vidjela internetske stranice ili rasprave o samoozljeđivanju ili načinima fizičkog ozljeđivanja, stranice koje uključuju krvave i nasilne sadržaje i slike, kao i one stranice koje govore o načinima kako biti vrlo mršav.
- 13% djece je u proteklih godinu dana vidjelo internetske stranice ili rasprave koje govore o počinjenju samoubojstva.
- 13% roditelja zna da je njihovo dijete imalo kontakt s osobom na internetu s kojom ranije nije imalo kontakt licem u lice, dok ostali smatraju da djeca nisu imala takvo iskustvo.
- Gotovo svaki deseti roditelj zna da je njihovo dijete u proteklih godinu dana gledalo slike koje su očigledno seksualne, dok ostali misle da djeca nisu imala takvo iskustvo.
- Gotovo 1/4 roditelja u Hrvatskoj slaže se s tvrdnjom kako je na internetu dopušteno vrijeđati i krivo se predstavljati!
- 40% roditelja se slaže s tvrdnjom da kada osoba objavi svoju fotografiju na društvenim mrežama, ona je i dalje njegovo/njezino vlasništvo.

EU Kids Online tim Hrvatska:

Izv. prof. dr. sc. Igor Kanižaj, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu; Dr. sc. Lana Ciboci, Edward Bernays Visoka škola za komunikacijski menadžment; Ivana Ćosić Pregrad, prof., Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba; Dr. sc. Dunja Potočnik, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; Izv. prof. dr. sc. Dejan Vinković, Institut sinergije znanosti i društva

Koordinator istraživanja: Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu; **Glavni partneri:** Agencija za elektroničke medije i Hrvatski Telekom; Ostali partneri: OŠ Većeslava Holjevca (Grad Zagreb), Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, Centar za nestalu i zlostavljanu djecu; Projekt podržavaju Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Grad Zagreb, Ured za obrazovanje, kulturu i sport

Službena stranica hrvatskog projekta: <http://hrkids.online>, info@hrkids.online